

Anskuelse og Meninger i Kirken være repræsenterede, og det ved Mænd, der ikke ere valgte, fordi de enten skulle affkaste Tienden eller holde paa Tienden, affkaste Offeret eller holde paa Offeret, men som staae frit ligeoverfor disse som ligeoverfor mange andre tilsvarende Spørgsmaal. Derfor er jeg overbevist om, at det ærede Medlem tager feil, for det Første, naar han mener, at vi ikke sidde her paa Rigsdagen for at give Lov om kirkelige Anliggender, og for det Andet, naar han mener, at der vil komme en bedre Forsamling tilveie, en Forsamling, der mere baader Kirkens Interesser, hvis den blev valgt med særligt Hensyn til at danne det af ham omtalte kirkelige Organ. — Dernæst var det ærede Medlem meget misfornøiet med, hvad den ærede Rigsdagsmand for Odense Amts Ste Valgkreds udtalte om det Kirkelige i, at Folkekirken fik saa megen Frihed, at der i den kunde rummes saa mange Medlemmer som muligt og helst paa det Nærmeste hele Folket. Han mente, at en saadan Folkekirke vilde blive en Uting, og at der i den vilde danne sig Grupper og Partier, der stod stridigt og fjendtligt mod hinanden, og at det da var langt bedre, at hvad der ikke kunde enes og forliges i, hvad han kaldte — maastee med et andet Ord — den virkelige, den rette Folkekirke, traadte ud af den. Har da den ærede Rigsdagsmand glemt, hvilke Partier der have været, og hvilke Kampe der ere førte indenfor den saakaldte Folkekirke og indenfor den endnu langt snevrere Statskirke? Har da den ærede Rigsdagsmand glemt den store Kamp mellem Grundtvig og Clausen, og ikke mellem disse To alene, men mellem dem, der sluttede sig enten til Grundtvig, eller Clausen, jeg kunde næsten sige mellem alle de Medlemmer af Folket, der virkelig brød sig om tillige at være Medlemmer af Kirken eller havde kirkelige Interesser og kirkelige Følelser? Siden denne Kamp begyndte, som nu har været ikke saa lidt over en tiennestealder, har den jo intet Dieblif hvilet, og dersom den ærede Rigsdagsmand vilde slyde sig ind under den Betragtning: Ja, det er i ethvert Tilfælde kun to Partier, men Folkekirken vilde under den omhandlede Forsætning falde i mangfoldige „Brudstykker“ — han brugte dette Udtryk —, saa siger jeg:

Ganske vist begyndte Kampen mellem Grundtvig og Clausen, det var de to Bannerførere, men hvor Mange have ikke senere deeltaget i Kampen, der hverken stillede sig paa Grundtvigs eller Clausens Side, og Enhver havde sin Fylking omkring sig. Jeg behøver dog ikke at minde den ærede Rigsdagsmand om, at der var Mynster, der var Søren Kirkegaard, der er Mariensen, og der er mange flere, af hvilke Ingen gaaer fuldstændig op enten i Grundtvig eller Clausen, og af hvilke Enhver har sin Kreds om sig, og at det saaledes er Tilfældet, hvad den ærede Rigsdagsmand frygtede for, at Folkekirken allerede kan siges at være falden i en Mængde Brudstykker. Der er kun det, der stiller mellem, hvad der nu er, og det, som det forekommer mig, den ærede Rigsdagsmand ønskede, at nu for Diebliftet ere de Allesammen Medlemmer af den samme Kirke; betragtes og betragte sig som Medlemmer af den samme Kirke, og det fuldstændige Brud er ikke skeet. Dette vilde kun indtræde, naar de meldte sig ud, flere eller færre, af Folkekirken; men er det dette, den ærede Rigsdagsmand attraaer? Det kan jeg umuligt troe. Jeg mener, at naar Striden mellem de religiøse Anskuelse i Folket er tilstede, saa kan det ikke gjøre Stort enten fra eller til, om de fuldstændig bryde med hverandre ved at danne hver sin Kirke for sig, eller de lade være dermed, og dersom een af de to Ting skulde være at foretrække, saa foretrækker jeg det Sidste; thi saalænge Bruddet ikke er fuldstændig indtraadt, saalænge kan Helingen tænkes, men er eengang Bruddet fuldstændig indtraadt og konstateret igjennem en Mængde Kjendsgjæringer, saa vil det være vanskeligt at hele det. Jeg troer imidlertid, at ligesaa lidt som der kan være nogen Ulykke i, at der gives ulige Anskuelse i Folket — den ærede Rigsdagsmand vil dog vel ikke have, at de, der have en fra den store Fleerhed i Folket afvigende Mening, skulle træde ud af Folket — ligesaa lidt er der nogen Ulykke i, at der findes ulige Anskuelse i Kirken, og saadanne ulige Anskuelse villes findes i enhver Kirke, i hvilken der findes virkeligt Liv, fordi det aldrig vil være muligt at faae alle de mange Hoveder samlede under een Hat. Selv om det skulde være muligt et Dieblif at faae en fælles Betjendelse præset